

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

ONDER EEN DAK

toneelspel in drie bedrijven

door

Jan Fabricius

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2007
Nr.699

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste **NEGEN** tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens'bvba worden gestuurd. Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

TARIEFCODE A1

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk **ONDER EEN DAK** op te voeren moet de naam van auteur **JAN FABRICIUS** vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 1939 Toneelfonds J. Janssens/Jan Fabricius
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONEN :

DE VADER.

WOLTER, keuterboer |
JACOB, onderwijzer | zijn zoons.

ANTJE |
LIESBETH | zijn dochters.

DORA, de vrouw van Wolter.

LENA, de vrouw van Jacob.

JAN, de smid, de man van Antje.

DE NOTARIS.

Het stuk speelt op één en dezelfde ochtend af; het eerste en derde bedrijf in de woning van Wolter, het tweede in de woning van de vader.

ALLEN, behalve de NOTARIS, DORA en JACOB, spreken één-en-het-zelfde idioom. Het (bijna nergens in de tekst aangegeven) idioom blijft ter keuze van de executanten. Ook aan de NOTARIS is het te horen, dat hij een provinciaal is, al is z'n woordenkeus en z'n accentuering beschaafder. JACOB'S spreekwijze is die van een gemiddelde plattelands- onderwijzer, die in zijn jeugd een dialect heeft gesproken. DORA, spreekt wat vlotter dan de anderen. Zij is een zeer temperamentvolle vrouw. Zij is een tikje "steeds", in eenvoudig zwart gekleed, niet bepaald "in rouw". LENA, in rouw. Niet boers, maar kleinsteeds. ANTJE, nerveus, afgetobd, en LIESBETH, frisse jonge meid, beiden broers in de rouw, ronde hals, zonder boord; slotje met kralen om de hals.

WOLTER, een poteling, en JAN, beiden boers in de rouw.

JACOB, in geklede jas. Niet al te keurig.

DE NOTARIS, een goede vijftiger; "ronde" vent.

DE VADER, in rouw.

E E R S T E B E D R I J F .

=====

(Links en rechts van de toeschouwer).

Kamer van Wolter en Dora. Men denkt zich het front van het huis langs de voetlichtzijde.

Eerste plan rechts: een venster met half-lange rolgordijn met franje, waarvóór een leunstoel met een klein tafeltje. Het gordijn is neergelaten.

Tweede plan rechts: de klinkdeur aan de rechterzijde der woning, waardoor van buiten de bezoekers binnenkomen.

Derde plan rechts: stoelen.

Eerste plan links: een sekretaire waarin een stenen spaarpot met bankbiljetten tot een totaal bedrag van driehonderd gulden. Boven op de sekretaire ligt een sleutel; in de lade liggen messen; op het meubelstuk staat een tabakspot met tabak.

Tweede plan links: de schouw met blauwe schotels op de mantel; daarboven hangen een grote Duitse pijp en een paar kalken pijpen.

Achtergrond links: een klein raampje met door twee bandjes naar beide zijden geschoven gordijntjes, welke van boven naar elkaar toelopen. Het is het zogenaamde "putvenster", het geeft uitzicht op een voor de toeschouwer onzichtbare put. Daarboven een vink in een kooitje.

In het midden op de achtergrond: een boerenklok, welke bij het opgaan van het doek op acht uur staat en welke behoorlijk loopt, wijl in de tekst meermalen naar de tijd van de klok wordt verwezen.

Onder de klok een siertafeltje op vier poten, waarop enkele stenen en koperen of blikken snuisterijen.

Rechts op de achtergrond: een klinkdeur welke toegang geeft tot het zogenaamde "schuurtje" of "achterhuis".

De personen die door deze schuurdeur" komen en gaan, passeren even vóór hun komst en na hun vertrek, voor de toeschouwer zichtbaar, het "putraampje", links op de achtergrond, althans voor zover zij komen van, of gaan naar de aangrenzende woning van de vader.

In het midden van het vertrek: een ronde tafel, waaromheen stoelen en waarboven een petroleumhanglamp. Op de tafel witte borden en kommen met lepels en vorken; brood en boter. Op de tafel ligt een open brief. Links van de tafel op een stoel liggen Wolter's das, wit frontje met boord, en hoge hoed. Over de stoelleuning hangen zijn zwarte jas, broek en vest. Naast de stoel staan zijn schoenen.

Hier en daar een olieverfschilderij en een paar kleine portretjes, een scheurkalender, enz.

EERSTE TONEEL.

DORA (zit aan tafel, strak voor zich uitkijkend, de hand onder de kin.)

WOLTER (Komt op door de schuurdeur. Hij loopt op kousen en is verder gekleed in lange onderbroek en onderhemd.

Hij heeft zich blijkbaar zo juist in het "achterhuis" gewassen en gekamd. Als hij opkomt, droogt hij zich nog de handen met een handdoek welke hij daarna over een stoel hangt. Hij begint zich te kleden door zijn stijf wit hemd aan te doen).

DORA (staat op zodra Wolter de handdoek over de rugleuning van de stoel heeft gehangen. Ze kijkt even door het "putvenster" en keert weer terug).- Moet dat nog zo lang duren ?

Het is nu acht uur. Van vanmorgen zes uur heb je stommetje gespeeld. Twee uren aan één stuk. Daareven heb je een half uur lang tegenover me aan tafel gezeten en je hebt geen woord gezegd. Ben jij misschien van plan om...straks zonder een woord de deur uit te gaan ?

WOLTER (Zwijgt; wordt zichtbaar door iets gehinderd).

DORA.- Wat moet ik jou doen om een vriendelijk woord van jou te krijgen ? Zal ik voor jou knielen ? Moet ik tegen je vloeken ? Goed, ik wil alles wel; het kan me niet schelen wát; maar...kijk me eens even aan en zeg wat tegen me.

WOLTER (moeilijk).- Heb ik jou een kwaad woord gezegd ?

DORA (neemt hem bij beide handen).- Neen Wolter, dat heb jij niet. Maar evenmin een goed woord. En daar kan ik het toch niet buiten stellen. (Ze helpt z'n das knopen).

WOLTER.- Ik heb geen lust in praten vandaag.

DORA.- Dat kan ik me begrijpen. Als jij praten moest met mensen, die niet weten wat jou hindert, dan had je gelijk dat je 't niet deed. Maar ik weet toch wat je hindert !

Als jij verdriet hebt, dan mag jij tegen je eigen vrouw niet zo stil wezen. Dan doe je ook mij verdriet.

WOLTER.- Alsof jij je plezier toch al niet op kunt !

DORA (met tranen in haar stem).- Alsof het nog niet genoeg voor je was, dat je vandaag je eigen moeder gaat begraven ! Nou moeten je broer en je vader jou ook nog de voet gaan dwarszetten.

WOLTER.- Dat hebben ze al vier jaar lang gedaan, zolang als wij getrouwd zijn.

DORA.- Dat hebben ze ook. Maar de begrafenisdag van de oude vrouw hiernaast is toch geen dag voor twist en tweedracht.

WOLTER.- Je zou de een met de ander om de oren slaan.

NOTARIS (tikt tegen het venster rechts. Men ziet zijn schaduw tegen het vitrage-gordijn).

WOLTER.- Is dat Jacob ?

DORA (gehaast).- Het is de notaris. Trek achter je schoenen maar even aan. Hier, neem ook je broek mee.

WOLTER (Neemt broek en schoenen in de hand. Af door schuurdeur).

TWEEDE TONEEL.

NOTARIS (Op door de buitendeur rechts; veegt z'n voeten)
.- Goeie morgen !

DORA.- Dag, notaris.

NOTARIS.- De maaltijd binnen ? Waar is je man ?

DORA.- Die is aan het aankleden.

NOTARIS.- Hoe laat moeten jullie hiernaast wezen ?

DORA.- Mijn man gaat om half negen al.

NOTARIS (Kijkt op de klok).- Ja, dan wordt het zachtjesan z'n tijd. En jij ?

DORA.- Ik...ga, denk ik, niet mee.

NOTARIS.- Niet mee ?

DORA.- Ik denk het niet, neen.

NOTARIS.-(vrolijk) Nou, als je het nu nog niet weet wordt het tijd om te besluiten, zou ik zeggen.

DORA (keert zich af).

NOTARIS.- Wat is dat ? Laat eens kijken je gezicht ! Kom-kom-kom, we zijn toch overburen. We kennen mekaar nou al 'n jaar of vier. Zeg eens op, meisje, wat is er aan de hand ?

DORA.- Och, u weet ook wel, notaris, dat Wolter z'n vader mij niet lijden mag.

NOTARIS.- Nou ja, maar hoor eens: jij bent de jongste. Jij mag van de begrafenis van je mans moeder zo maar niet wegblijven. Niet blijven koppen. Dat is malligheid.

DORA.- Ik wil ook wel. Maar ze willen mij er misschien niet bij hebben.

NOTARIS.- Wie zijn die: zij ?

DORA.- De broers en de zusters en de ouwe man zelf.

NOTARIS.- Dat loopt wel los. Als je maar eens eenmaal bij mekander bent. Hoeveel kinderen zijn er ? (Alsof hij uit het hoofd rekent). Eerst je man, Wolter; dat is de oudste. Dan volgt Antje, hé ? Die met de smid getrouwd is.

DORA.- Ja, met Jan.

NOTARIS.- Heeft die er wat op tegen, dat jij hiernaast in huis komt ?

DORA.- O neen, die niet. (Half lachend). Stel je voor: Jan, die grappenmaker !

NOTARIS.- Dus Antje en haar man hebben geen bezwaar. Dat dacht ik wel. Dat zou me van de smid ook zijn tegengevallen. - Nou, en wie hebben we dan nog méér ? Hoe heet dat meisje, dat nog thuis is ?

DORA.- Liesbeth.

NOTARIS.- Liesbeth. Nou, dat is nog 'n kind. Die doet nog niet mee. O, maar wacht eens even; dan hebben we die onderwijzer nog; hoe heet-ie ook ?

DORA.- Jacob.

NOTARIS.- Jacob. Is die vandaag hier naar het dorp overgekomen ?

DORA.- Ja.

NOTARIS.- Met z'n vrouw ?

DORA.- Ja, Lena is er ook.

NOTARIS.- Precies, die onderwijzer, daar dacht ik zo gauw niet meer aan. Maar nu heb ik ze toch allemaal ? Op wie zit het nu vast ? Op die Jacob toch niet ?

DORA.- Jawel.

NOTARIS.- En die woont hier niet eens meer in het dorp ! Het moest hem helemaal niet kunnen schelen.

DORA.- Och, het is meer omdat Lena mij niet lijden mag, geloof ik.

NOTARIS.- Waarom mag die vrouw van Jacob jou niet lijden ?

DORA (glimlachend).- Dat weet ik niet.

NOTARIS.- Jaloers ? Heeft niet zo'n aardig snoetje als jij misschien !... En de ouwe man zelf ! Wil die jou er ook niet hebben ?

DORA.- Misschien niet.

NOTARIS.- "Misschien", "misschien" - je moet toch een reden hebben om dat te denken ?

DORA.- Jacob heeft ons een brief gestuurd. (Ze neemt de brief van tafel even op en legt hem weer neer). Hij schrijft dat hij vóór de begrafenis een familiebijeenkomst wil hebben.

NOTARIS.- Om te bespreken of jij straks al dan niet op de begrafenis mag komen ?

DORA (knikt)

NOTARIS.- Net ventje, die meneer Jacob. Die moet je mij eens thuis sturen; die kan 't goed bij me hebben. Hij is anders nog wel kristelijk meen ik, hé ?

DORA.- Erg zelfs !

NOTARIS.- O, dan heb ik niets gezegd. - Wil ik hiernaast eens met de oude man gaan praten ?

DORA.- Och, doet u dat maar niet, notaris. Hij is koppig, dat weet u wel.

NOTARIS.- Waarom ga jij-zèlf niet eens even naar hem toe ! Misschien valt het nog wat mee.

DORA.- Als hij lopen kon, zou hij mij met een stok de deur uitranselen.

NOTARIS.- Sjonge-jonge-jonge, zit het zò diep, bij jullie ?

DORA.- We hebben samen één put in gebruik. Die kun je zien als je voor dat raampje staat. Er is in die vier jaar geen dag voorbij gegaan, of ik heb hem bij die put zien staan, altijd met de rug naar ons huis gekeerd. Hij kan nu niet meer lopen. In de laatste tijd komt Liesbeth bij de put. Die durft het raampje niet inkijken. Ze is bang dat haar vader het zien zal. Zijn vrouw, die straks begraven wordt, heeft me nog wel eens een enkele keer goeienavond gezegd... als het pikdonker was. Anders dierf ze niet.

NOTARIS (lacht gul).- En dat woont jaar-in jaar-uit vlak tegen mekaar aan; muur aan muur.

DORA.- Onder één dak. - De ouwe man is nog nooit bij de put geweest, of hij keek éérst door zijn putvenster of ik er niet was. Dan kwam hij niet.

NOTARIS.- Enfin. Jij houdt je goed. Ik hoor je van de overkant nog wel eens zingen. Bewijs, dat je 't nogal harden kunt.

DORA.- Ik zing ook wel eens...van verdriet.

NOTARIS.- Nou ja. Zolang je nog zingen kunt. Hè ?

DORA.- "Zolang je nog zingen kunt, heb je 't nog zo moeilijk niet. Wie huilen gaat, die heeft het moeilijker !" Dat wil u zeggen. - Maar ik heb menigmaal gezongen omdat ik bang was, dat ik anders zou gaan huilen.

NOTARIS.- Tja, meisje, 't is ellendig voor je. Jij bent een temperamentje ! Dat zie ik wel. Je zult er aan moeten wenen. 't Is op een dorp anders dan in een stad.

DORA.- Ik kom ook niet uit zo'n grote stad; maar zoals ze hier 't land aan mekaar hebben, zo heb ik het in mijn leven nog niet meegemaakt. U hebt geen idée, notaris wat voor hekel die man aan mij heeft. Dat is niet te zèggen ! Soms, als hij mij bij toeval zag, heeft hij...ajasses, dat wil ik niet eens uitspreken.

NOTARIS (lacht gul). - Ik kèn dat.

DORA.- Ja, u kunt er om lachen. Maar Wolter en ik hebben er 'n ellendig leven door. Hij houdt natuurlijk van zijn vader en...hij houdt ook van mij.

NOTARIS (gul).- Dàt kan ik goed begrijpen.

DORA.- We zouden samen zo best met elkaar overweg kunnen als ik maar niet tussen hem en zijn vader in stond.

NOTARIS.- Ja, we hebben er natuurlijk wel het een en ander van gehoord. Een dorp is klein.

DORA.- Ze hebben al eens driftig tegenover mekaar gestaan. Wolter is ook een driftkop.

NOTARIS.- Laat hem maar voorzichtig wezen. Hij is nogal 'n potige kerel.

DORA (niet zonder innerlijke genoegdoening).- Ja, wat hij eenmaal in zijn handen heeft, komt niet meer los.

NOTARIS.- Er is in het dorp wel eens beweerd, dat de ouwe man zijn stijve arm te danken heeft aan 'n... gesprek met zijn oudste zoon. - Enfin, daar wordt zoveel gepraat... Meisje, ik groet je. (Hij staat op). Ik ga de oude vrouw natuurlijk even mee begraven. En dan zie ik meteen wel, of de stijf-orthodoxe meester Jacob jou van de begrafenis heeft kunnen weghouden. Als het hem gelukt, wil ik vandaag nog wel even met hem praten. Jij laat je maar niet in 'n hoek drukken, hoor. Daar ben jij geen vrouw voor. Bloed in je aderen; wat ? Geen lammetjessap ! Ha-ha. -Hé ? Gelijk of niet ? O zeg -zeg aan je man dat ik hier even ben komen kijken. Goeie burens, hé ?

DORA.- Ja, notaris.

NOTARIS.- Inventaris hoeft zeker niet te worden opgemaakt ?

DORA.- Inventaris ?

NOTARIS.- Ja, de broers en zusters zullen zeker de ouwe baas voorlopig wel in 't bezit van z'n hebben en houden laten ?

DORA (verwonderd). - Natuurlijk.

NOTARIS.- Dat dacht ik wel.

DORA (glimlachend).- Er is trouwens niet veel bij hem te halen.

NOTARIS.- Nou - het huisje is toch eigendom.

DORA.- Dat wel, ja.

DERDE TONEEL.

WOLTER (op door de schuurdeur. Hij heeft zijn zwarte broek en zijn schoenen aan).

NOTARIS.- Kijk, daar heb je de baas van 't huis ook.

Goeie morgen !

WOLTER.- Notaris.

NOTARIS.- Ik heb al even met je vrouw gepraat. Ik ga maar weg. Ik moet óók nog even 'n andere jas aantrekken.

Het beste met mekander.

WOLTER & DORA.- Notaris

NOTARIS (Af door buitendeur)

VIERDE TONEEL.

WOLTER (trekt jas aan)

.- Heeft hij nog over iets gesproken ?

DORA.- Och, niets van belang. Alleen over de inventaris. Ik heb gezegd, dat er niets gedaan behoefde te worden.

WOLTER.- Natuurlijk niet.

DORA.- Nu weet ik nóg niet, of ik mij aankleden moet of niet.

WOLTER.- Hoe laat is het ? (Ziet op klok)

DORA (ziet eveneens).- Het loopt tegen half negen.

Jacob zal toch wel even eerst hier aankomen, om te waarschuwen ?

WOLTER.- Dat zou ik wel denken. Als er over jou overlegd moet worden, behoor ik er toch zeker ook bij ?

DORA.- Beloof me één ding: meng jij je niet in het gesprek. Houd je er helemaal buiten. Je kunt gaan luisteren; maar zeg niets. Z i j moeten er over beslissen. Niet jij of ik.

Beloof je me dat ?

WOLTER. (Knikt na een korte aarzeling toestemmend)

DORA.- Dan is het goed. (Kust hem. Ze ruimt de tafel af. Af door schuurdeur met enkele schotels en kommen.)

VIJFDE TONEEL.

JACOB (op door de buitendeur).- Dag Wolter. - Ik zeg: Dag Wolter !

WOLTER.- Is er hiernaast al overlegd over mijn vrouw ?

JACOB.- Nog niet. Ik kwam je halen. Maar voor de derde maal: ik heb je goeie morgen gewenst.

WOLTER.- Dat kan wel.

JACOB.- Is dat het begin van de dag, Wolter ?

WOLTER.- Neen; het begin staat in dit briefje wat je mij geschreven hebt.

JACOB.- Dat briefje heb ik moeten schrijven om de vrede in het huis van onze vader te bewaren.

WOLTER.- Ja, jij bent een mooie vredestichter.

JACOB.- Ik doe wat mijn Heer en Heiland mij ingeeft.

WOLTER.- En wat je vrouw je inblaast.

JACOB.- Daarover wil ik met jou niet redetwisten. Ben je klaar om te gaan ?

WOLTER.- Waar is je vrouw ?

JACOB.- Die heb ik in het sterfhuis gebracht.

WOLTER.- Moet die óók al bij het overleg wezen ?

JACOB.- Zij zal er zich buiten houden. We zullen het vader zelf laten uitmaken wat zijn wensen zijn ten opzichte van jouw vrouw.

WOLTER (Haalt de schouders op)

JACOB.- En dan, Wolter, zullen we straks, na afloop van de teraardebestelling, ook met elkaar als broers en zusters moeten overleggen hoe het nu met de oude man moet.

WOLTER.- Kunnen we daar niet hier in huis over praten ?

JACOB.- Dat zou anders wel kunnen, maar je weet dat onze vrouwen niet al te best met elkaar overweg kunnen.

WOLTER.- Ik geloof niet, dat Dora er iets op tegen zal hebben.

JACOB.- Lena wèl.

WOLTER.- Dus in mijn huis niet. Maar we kunnen toch moeilijk in het huis van de ouwe man al zijn miserie blootleggen. Hij heeft het al moeilijk genoeg vandaag.

JACOB.- Daarom had ik gedacht om het te doen straks dadelijk na de begrafenis. Dan gaat hij in zijn kamertje zijn zwarte pak uittrekken en zijn gewone kleren weer aandoen. Dan hebben we een kwartiertje de tijd.

WOLTER.- En we moeten toch ook overleggen wat er nu met Liesbeth moet gebeuren.

JACOB (Haalt de schouders op)

ZESDE TONEEL.

DORA (Op door de schuurdeur)

JACOB.- Dag, Dora.

DORA.- Dag Jacob. Nou, doe maar niet zo verlegen. Je ziet, ik wil jou nog wel een hand geven.

JACOB (Neemt haar hand aan).- Hoe maak je 't ?

DORA.- Ik geloof niet, dat jij mij mooi gaat behandelen, Jacob.

JACOB.- Ik heb gemeend, tegenover mijn vader mijn plicht te doen.

DORA.- Is het jou plicht, om de deur voor me dicht te doen, als ik... Z I J N vrouw op haar laatste gang wil volgen ?

JACOB.- Als jouw bijzijn onze vader pijnlijk zou wezen dan: ja.

WOLTER.- Ja, schuif jij het vader maar in de schoenen. Heeft hij die brief geschreven ?

JACOB.- Denk jij, dat hij het n i e t pijnlijk zou vinden ?

WOLTER.- Daar zul jij je bezorgd over maken.

JACOB.- Dat zie je.

WOLTER.- Nee, dat zie ik niet. Wèl zie ik Lena daar weer duidelijk achter.

ZEVENDE TONEEL.

JAN (Op door de buitendeur. Hij houdt zijn hoge hoed op zijn hoofd).- Ook goeie morgen. (tot Jacob). Wat doe jij hier ?

JACOB.- Ik kwam Wolter even...groeten. En...eh...Dora.

JAN.- Dat valt me van je mee. Zoveel vriendelijkheid had ik achter jou niet gezocht.

DORA.- Jan mag het gerust weten. Er moet hiernaast overlegd worden, Jan, of ik wel mee op de begrafenis mag.

JAN.- Wil de ouwe jou niet in het sterfhuis hebben ?

WOLTER (op Jacob doelend).- Daar maakt hij zich bezorgd over.

JAN.- Nou, schoolmeester, jij bent al geen vriend van me, dat weet je wel; maar dààr kon je toch, deze keer, wel eens gelijk aan hebben.

JACOB.- Je hoort het, Dora.

DORA.- Ik had naar hem toe willen gaan. Als hij meent, dat ik hem wat misdaan heb, had ik hem vergeving willen vragen. Ik had er mij al een beetje voor aangekleed.

WOLTER (Is gedurende Dora's laatste woorden in stille wrok door de schuurdeur heengegaan).

JAN.- Doe het nóg, meid ! Doe het nog ! Wat lèt je ! Ik zou gewoon naar hem toegaan.

JACOB.- Ja, God, man, wat doet dàt er nou toe af: hoe j i j daar over denkt.

DORA.- Dat is het juist. Jacob heeft ons geschreven, dat h i j eerst wil overleggen.

JAN.- Zoóóó, schoolmeester !

JACOB.- Jawel, smid.

JAN.- Heb jij met je snuit daar weer eens tussen gezeten ?! (tot Dora). En vindt Wolter dat zo maar goed ? Dat die koster zich daar mee bemoeit ?

DORA (kijkt schuw om naar de schuurdeur).- Wolter is bang om er mij zo maar naartoe te laten gaan ?

JAN.- Bang ? Dat begrijp ik niet van Wolter.

DORA.- Hij is bang, dat hij zijn handen zal uitsteken, als vader iets tegen mij zou zeggen.

JAN.- Ja ! Daar is wel kans op.

JACOB.- Is Antje al in het sterfhuis ?

JAN.- Ik heb haar daarnet gebracht. Waarom ? Moet mijn vrouw er ook al over stemmen ? (Legt, terwijl hij nieuwsgierig blijft luisteren, zijn hoed op de tafel neer)

JACOB.- Ja zeker, Antje is een eigen kind.

JAN.- Dus stem ik niet mee.

JACOB.- Ik spreek van eigen kinderen.

JAN.- En waar is je vrouw dan ?

JACOB.- Die is er ook al.

JAN.- Maar die heeft er dan toch net zomin als ik mee te maken! Die is toch ook aangetrouwd !

JACOB.- Lena zal zich niet in het gesprek mengen; dat is afgesproken.

JAN.- En als ik dan ook zwijg ?

JACOB.- Ik kan niemand de toegang tot het sterfhuis beletten.

JAN.- Verrek. Hoepel maar op.

WOLTER (Op door de schuurdeur)

JAN.- Het wordt tijd, Wolter, om nou even met de ouwe man te gaan praten. Het is al zowat half negen. En die schoolmeester wordt ook al ongeduldig; hij zei daarnet tegen mij...(glimlachend tot Jacob) dat hij wou ophoepelen.

WOLTER (stug tot Jacob).- Ben je klaar ? (Hij neemt zijn hoge hoed).

JACOB.- Ik heb al op je gewacht. (tot Jan). En tegen m'n zin.

WOLTER (Wil met Jacob de schuurdeur uitgaan).- We zullen maar achterom gaan.

JACOB.- Dag...Dora.

DORA (let niet op Jacob's groet).- Dag, Wolter...

WOLTER (stug).- Gegroet. (Bedenkt zich dan, keert naar haar terug. Geeft een beetje onbeholpen haar een schouderklopje) Binnen tien minuten ben ik weerom.

WOLTER & JACOB (af door de schuurdeur).

ACHTSTE TONEEL.

JAN (in zichzelf mopperend).- Dat kan een gezellige begrafenis worden !

DORA (snikt)

JAN (klopt haar op de schouder).- Kom-kom-kom. Je moet maar denken als de kleine Cornelis bij ons op de smederij. Die heeft 'n dubbele bult, een van voren en een van achteren. Die hinkt en die heeft de tering. Vraag hem eens hoe-d-ie 't maakt ! Weet je wat hij antwoordt ? Soms midden in 'n hoest-bui dat-ie bijna barst ? --- "'t Kan nog slimmer" !

DORA.- Daar zit ik er nou op te wachten, of ik de moeder van mijn eigen man méé...màg begraven of niet ! Nou mankeert er alléén nog maar aan, dat ze me dàn juist zouden toelaten. Aléén maar om te treiteren !

JAN.- De vrouw van de koster deed het zeker !

DORA.- Wat ik die mensen toch misdaan heb !

JAN.- Jouw hele manier van doen is bijlange na niet braaf of stijf genoeg, jouw haren zijn te wild en die bliksems bruine ogen kijken een mens veel te diep aan. Dat lusten ze hier in het dorp niet.

DORA (lachend) Wolter toch wel.

JAN.- Ja, ik ook wel ! Ik en Wolter hebben dezelfde keus op dat punt.

DORA.- En wat moet ik er aan doen ! Ik kan me toch niet anders maken dan ik nou eenmaal bèn ! Ik heb m'n best toch gedaan; ik heb leren melken, ik kan hooien, ik kan bij de slacht helpen en, als het er op aan komt, brood bakken. Ik heb alles geleerd, (gul, vrolijk en niet zonder 'n tikje hartstocht) omdat ik Wolter graag lijden mag. Maar ik kan m'n portret toch niet veranderen !

JAN.- Dat zou jij ook niet willen, bij-de-hand duivel !

DORA (lachend).- Neen, dat kàn wel.

JAN.- De hele kwestie is: jij bent geen boerenmens.

Jij mag dan melken hebben geleerd, en bakken, en veevoeren; maar dat neemt niemand hier van je aan. Dat geloven ze toch niet. Jij hebt er geen gezicht voor, en je kleren deugen niet.